

Asia: VN/32242/2024

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta Rajavartiolaitoksen varautumista tukevien toimivaltuuksien tarkistamiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Fingrid kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnokseen Rajavartiolaitoksen varautumista tukevien toimivaltuuksien tarkistamiseksi.

Fingrid kannattaa, että Rajavartiolaitokselle säädetään hallituksen luonnosesityksen mukainen uusi tehtävä koskien merenalaisen kriittisen infrastruktuurin valvontaa Suomen aluevesillä ja talousvyöhykkeellä (24 §). Merenalaisen energiainfrastruktuurin toimivuus on keskeistä koko Suomen yhteiskunnan kannalta, ja toimivuus vaikuttaa lisäksi Itämeren alueen muihin valtioihin yhteisen sähkö- ja kaasumarkkinan kautta.

Fingrid kannattaa, että Rajavartiolaitokselle säädetään hallituksen esityksen mukaiset riittävät toimivaltuudet estää ja keskeyttää merenalaisen infrastruktuurin vaurioittaminen. Toimivaltuuksien tulee koskea sekä miehitettyjä että miehittämättömiä aluksia. (38 a § ja 38 c §). Fingrid näkee tärkeäksi, että tarkastettavat toimivaltuudet mahdollistavat alusten pysäyttämisen tilanteessa, jossa infrastruktuurin vaurioittamisesta on riittävän vakava epäily, koska täyden varmuuden saavuttaminen voi kestää teknisistä syistä päivistä useisiin viikkoihin. Nopealla toiminnalla voidaan ennaltaehkäistä vaurioita lähialueen muulle vedenalaiselle infrastruktuurille ja siten pienentää yhteiskunnan kokemaa häiriötä.

Fingrid haluaa painottaa lausunnossaan, että toimivaltuudet erityisesti talousvyöhykkeellä ovat keskeisessä asemassa, koska huomattava osa Itämeren merenalaisen infrastruktuurin vaurioista viime vuosina on tapahtunut talousvyöhykkeellä, jossa rantavaltioiden toimivaltuudet ovat nykyisin aluevesiä rajatummalla ja jossa suurin osa alusliikenteestä liikkuu. Laajemmin katsottuna on tärkeää, että Itämeren alueen viranomaisilla on riittävät ja yhtäläiset oikeudet toimia, koska kriittinen merenalainen infrastruktuuri ylittää valtioiden rajat.

Fingrid kannattaa, että ehdotettujen muutosten myötä Puolustusvoimat voisivat antaa Rajavartiolaitokselle virka-apua alusten pysäyttämässä ja tarkastamisessa, koska se mahdollistaa nopean reagoinnin ja lisävaurioiden estämisen (79 a §).

Fingrid tunnistaa, ettei uusi laki muuttaisi merenalaisen infrastruktuurin omistajien vastuuta infrastruktuurin toiminnasta, suojaamisesta ja korjauksista. Fingrid haluaa painottaa lausunnossaan, että omistajien toteuttama infrastruktuurin suojaaminen keskittyy fyysisiin paikallaan pysyviin rakenteisiin, minkä vuoksi on tärkeää, että viranomaiset huolehtivat infrastruktuurin muusta suojaamisesta riskiarvioperusteisesti esimerkiksi teknisellä valvonnalla ja läsnäololla merellä.

Merenalaisen energiainfrastruktuurin vaurioittamisesta aiheutuvat mahdolliset yhteiskunnalliset vaikutukset voivat olla erittäin merkittäviä. Fingrid on arvioinut, että Estlink 2:n 25.12.2024 aiheutuneen vaurion kansantaloudellinen haitta Itämeren alueen maille oli noin 100 miljoona euroa. Sen lisäksi Fingrid ja Elering joutuivat yhdessä maksamaan varsinaisen korjauksen kustannuksia yli 50 miljoonaa euroa. On ensiarvoista, että lainsäädännössä vahvistetaan Suomen rikosoikeudellinen toimivalta, kun teot ovat ilmenneet Suomessa ja joka tapauksessa teon seuraukset ovat kohdistuneet suomalaiseen oikeushenkilöön rikoslain 1 luvun 5 §:n mukaisesti. Merioikeusyleissopimuksen säännökset eivät rajoita Suomen rikosoikeudellista toimivaltaa tällaisessa tapauksessa. Tällä on erityistä merkitystä siksi, että toimivaltakysymykset ovat epäselviä ja ennakkotapauksia ei ole. Lisäksi kaapeleiden omistajien oikeusturva, Suomen rikosoikeudellisesta toimivalta Suomen talousvyöhykkeellä, huoltovarmuus ja kriittisen infrastruktuurin merkitys edellyttävät tätä. Mikäli teko aiheuttaa vakavaa vaaraa Suomen energiahuollolle, ja tämä vaara on pitkäaikaista ja laaja-alaista, tulee rikos- ja vahingonkorvausoikeudellisen toimivallan olla Suomessa.

Ystävällisin terveisin,

Fingrid Oyj

Timo Kiiveri

Varatoimitusjohtaja, Verkkomaisuuden hallinta

Sihvonen Jori
Fingrid Oyj